

WERNER VON SIEMENS.

»Ich begann die Niederschrift meiner Erinnerungen mit dem biblischen Ausspruche »Unser Leben währt siebenzig Jahr, und wenn es hoch kommt so sind es achtzig Jahre'' und ich denke, sie wird »gezeigt haben, das auch der Schluss des Denkspruches »und wenn es köstlich gewesen, so ist es Mühe und Arbeit gewesen'' sich »immer bewährt. Denn mein Leben war schön, weil es wesentlich »erfolgreiche Mühe und nützliche Arbeit war....''

Zoo eindigt een boek, dat nauwelijks veertien dagen voor wij deze regelen neerschrijven verscheen¹ en reeds heeft de man, die zoo eenvoudig schoon zijn dankbaarheid voor een lang, arbeidzaam leven mocht uitdrukken, den tol aan de natuur betaald. »Und wenn es hoch kommt, so sind es achtzig Jahre''; en den 13^{en} December zou het er zesenzeventig zijn geleden, sedert WERNER SIEMENS, te Leuthe bij Hannover, geboren werd.

Het zou een stout bestaan zijn in weinige regelen te willen vermelden, wat er in het laatste vijftiwintigtal van deze lange jarenreeks op electro-technisch gebied groots werd gewrocht onder de auspiciën van den man, die, tot voor bijkans drie jaren, als leidend hoofd van de wereldberoemde Berlijnsche firma SIEMENS EN HALSKE, tegen over de BRUSH's en CROMPTON's van het nijvere Engeland en de EDISON's van de nieuwe wereld, de eer van het continent der oude op dat gebied hoog hield. Niet zoo zeer door het geniale zijner vindingen als wel door dien bij uitstek practischen zin en die technische bedrevenheid, die als 't ware doen gevoelen wat niet en wat wel kan en hoe het veel beter kan. In de Duitsche electrotechnische tijdschriften van dat laatste vijftiwintigtal jaren zal men moeielijk een aflevering opslaan, die niet getuigt van de volharding, van de onverdroten vlijt van SIEMENS in deze richting; beide gaven van geest en karakter, die hem, gesteund door een kolossaal, in zijne nijverheid verworven vermogen, in staat hebben gesteld de maatschappij meer aan zich te verplichten, dan duizenden ijdele plannenmakers te zamen.

Waarlijk, het lange leven van SIEMENS verliep in een eeuw, waarin

¹ *Lebenserrinerungen von Werner von Siemens.* Berlin, 1892. JUL. SPRINGER.

een man als hij bij uitnemendheid paste; van zijn eerste optreden af sloot zijne richting zich aan bij die, welke zij zou nemen. Een toeval, als men het zoo noemen wil, werkte daartoe mede. Op vierentwintigjarigen leeftijd, als luitenant der artillerie in Pruisischen dienst, tot vier jaren vestingstraf veroordeeld, omdat hij als secundant een duel had bijgewoond, vond hij in de vesting »Wittenberg'' gelegenheid, om zich gansch te wijden aan de galvanoplastiek. Kort voor dat dit ongeval hem overkwam, had hem het bericht bereikt dat JACOBI uit een oplossing van kopervitriool, door middel van een galvanischen stroom, zuiver koper had neêrgeslagen. Zijn streven was er dadelijk op gericht, ook andere metalen langs dezen weg neêr te slaan en wel met een zoo gunstig gevolg, dat hij, uit den kerker door de koninklijke genade na kort verwijl ontslagen, een patent kon nemen voor het vergulden en verzilveren van metalen, dat door zijnen broeder WILLEM — den in 1883 overleden sir WILLIAM SIEMENS — te Londen voor 1500 pond sterling werd te gelde gemaakt.

Na bij het aanleggen van onderzeesche mijnen in den Deenschen oorlog uitstekende diensten te hebben bewezen, werd hij gedetacheerd bij de commissie van den generalen staf, wie opgedragen was de optische telegraaf te veranderen in eene electrische. In deze betrekking deed hij al die practische ervaring op, die hem later, toen de electrische telegraaf gemeen goed zou worden, zoozeer is te stade gekomen, o. a. toen hij gedurende den Krimoorlog geroepen werd om in weinige weken Nikolajew met Perekop telegraphisch te verbinden. Nog in staatsdienst legde hij de lijn aan van Berlijn naar Frankfort a/d Main en die van Keulen naar Verviers, in welke laatste ook hij het was, die den eersten duurzamen kabel onder water door bracht, die namelijk waardoor op die lijn de beide Rijn oevers zijn verbonden. Maar deze werkzaamheden waren ook de laatste van zijn ambtelijk leven; door niet altijd even bekwame chefs vaak in zijn werk belemmerd op eene wijze, die dreigde hem den lust tot arbeiden te benemen, vroeg hij zijn ontslag en wijdde zich nu voortaan gansch en alleen aan de firma, wier naam bestemd was wereldberoemd te worden en haren oorsprong vond in de »Telegraphenbauanstalt'', door hem met den werktuigkundige J. G. HALSKE in 1847, aanvankelijk met een geleend bedrijfskapitaal van 6000 thaler, opgericht. Wie zou willen beschrijven hoe deze is geworden tot de machtige firma, die op het gebied der electrotechniek om zoo te zeggen de wereldmarkt beheerscht, zou moeten beschikken over hare archieven en hare boeken. Maar dit vertelt ons SIEMENS zelf: van den aanvang af werkte men

zoo voorspoedig, dat nooit weder vreemd kapitaal is behoeven opgenomen te worden.

Laten wij den man van zaken rusten en vestigen wij den blik op den man der wetenschap, dan treft het, hoe SIEMENS elk vraagstuk, dat op technisch gebied zich aan hem voordeed, van de wetenschappelijke zijde opvatte, hoe hij steeds, om zoo te zeggen, de koe bij de horens pakte. Zijne grondige studiën stelden hem daartoe in staat; want dit was voor hem een geluk geweest, dat hij nog jong, maar ten gevolge van zijn gemakkelijk slagen door de uitvinders-koorts reeds sterk aangetast, zich zoo wist te beheerschen dat hij, door den verkoop van zijne patenten daartoe in staat gesteld, het tactloos zoeken door strenge studie verving, zich plaatste op de hoogte van de wetenschap zijner dagen. Daardoor was hij in staat om, bij voorbeeld toen door zijne firma de kabel van Cagliari naar Bona moest worden gelegd, de theoretische gronden van het onderzeesche kabels leggen in het algemeen uiteen te zetten en, bij de inrichting van de buizenpost, de wetten van de voortplanting der luchtdrukking in buizen op te sporen. Dit helder inzicht in het wezen der dingen deed hem de zwarigheden, die zich onverwachts bij het in praktijk brengen van door de theorie geijkte beginselen opdeden, met zekerheid overwinnen; en het gaf hem ook aanleiding tot het verrichten van zooveel degelijken, zuiver wetenschappelijken arbeid, dat in 1874 de Berlijnsche Academie hem onder hare leden opnam.

Maar ook als mensch stond SIEMENS hoog aangeschreven; daarvan getuigde de algemeene ingenomenheid, waarmede het besluit van den zoo tragisch snel voorbijgeganen keizer FREDERIK werd begroet, dat hem adelde. En dat vorst noch volk, zoo doende, mistastten, daarvan geven, zeker buiten des schrijvers bedoeling om, zijne *Lebenserrinnerungen* een blijvend getuigenis. Eenvoudig, zonder eenigen opsmuk voortkeuvelend, verhaalt hij wat hij heeft beleefd en wat hem in het leven belang inboezemde: en dit doende vestigt hij in ons de overtuiging dat hij, verre van zich, als zoo vele mannen van zaken, op te sluiten binnen het groote gebouw, dat hij zich ter eere en ten voordeele had opgericht, steeds een venster wijd open hield, waardoor hij met scherp blik en deelnemend gemoed zag naar alles wat voorviel in zijn naaste en verwijderde omgeving.

»Mein Leben war schön, weil es wesentlich erfolgreiche Mühe und »nützliche Arbeit war, und wenn ich schliesslich der Trauer darüber »Ausdruck gebe, das es seinem Ende entgegengeht, so bewegt mich »dazu der Schmerz, dass ich von meinen Lieben scheiden muss und

»dass es mir nicht vergönnt ist an der vollen Entwicklung des naturwissenschaftlichen Zeitalters erfolgreich weiter zu arbeiten».

Het zou moeielijk vallen zijn smart bij het verscheiden van zoodanig een man beter te motiveeren, dan hij zelf het heeft gedaan in deze regelen, de laatste die, tot het publiek gericht, zijne pen ontvloeden.

v. d. V.